

Stockholm den 31 januari 2022

Mål nr 1215–1219-21 Energimarknadsinspektionen ./ Gotlands Elnät AB,
Västerbergslagens Elnät AB och Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall Eldistribution AB, Västerbergslagens Elnät AB och Gotlands Elnät AB ("Vattenfall") har förelagts att yttra sig över Energimarknadsinspektionens ("Ei") begäran om att kammarrätten ska inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Som ombud för Vattenfall får vi yttra oss i enlighet med följande.

A. Inställning

1. Ei har begärt att kammarrätten ska inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen avseende frågor "om bestämmelserna i elmarknadsdirektivet om tillsynsmyndigheternas organisering och uppgifter har direkt effekt och huruvida dessa bestämmelser kan åberopas direkt av en enskild i en nationell rättsprocess".¹
2. Vattenfall motsätter sig Ei:s begäran.

B. Skälen för Vattenfalls inställning

3. En förutsättning för att förhandsavgörande ska kunna inhämtas från EU-domstolen är att det är nödvändigt för att döma i målen. Det är i detta fall inte nödvändigt för kammarrätten att inhämta ett förhandsavgörande för att döma i målen. Skälen för det är flera.
4. För det första ska förvaltningsrättens dom avseende bestämmande av kalkylränta fastställas redan på grund av att bestämmelserna i 17-26 §§ intäktsramsförordningen strider mot 5 kap. 1 § ellagen och dess krav på att kalkylräntans beräkning ska ske utifrån ett framåtblickande, långsiktigt och stabilt perspektiv. Det är därför inte relevant att

¹ Ei:s komplettering till överklagandet den 28 oktober 2021, s. 8.

inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen avseende frågan om vissa bestämmelser i elmarknadsdirektivet² har direkt effekt.

5. För det andra, om kammarrätten skulle finna att 17-26 §§ intäktsramsförordningen inte strider mot ellagen på ovan angivet sätt, är nationella myndigheter och domstolar ändå, oberoende av om direktivbestämmelserna har direkt effekt eller ej, förhindrade att tillämpa bestämmelserna eftersom de strider mot ellagens och elmarknadsdirektivets krav på Ei:s oberoende samt Ei:s exklusiva befogenhet att fastställa tarifferna eller metoderna för deras beräkning. Det är därför inte heller av denna anledning relevant att inhämta ett förhandsavgörande i fråga om direkt effekt.
6. Under alla förhållanden, följer det av tydlig praxis från EU-domstolen att elmarknadsdirektivets bestämmelser om tillsynsmyndigheternas oberoende och exklusiva befogenhet att fastställa tarifferna eller metoderna för deras beräkning har direkt effekt.³ Även av denna anledning saknas det skäl att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen.
7. I avsnitt C nedan anges en kort bakgrund till rättsutvecklingen för fastställande av intäktsram och därtill kommenteras Ei:s processföring. Därefter utvecklas i avsnitt D varför det inte är nödvändigt att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen. Vidare kommenterar Vattenfall målets fortsatta handläggning i avsnitt E.

C. Bakgrund och något om Ei:s processföring

8. Ellagen och förhandsregleringen om intäktsramar baseras på elmarknadsdirektivet. Som utvecklas närmare i Vattenfalls kompletterande överklagande till förvaltningsrätten har frågan om rimlig avkastning och kalkylräntans beräkning varit föremål för ett stort antal domstolsprocesser sedan förhandsregleringen implementerades i svensk lagstiftning.⁴ Processerna har avsett både elnätsföretagens och gasnätsföretagens⁵ intäktsramar. Förvaltningsdomstolarna har i samtliga dessa processer underkänt Ei:s beslut och konstaterat att besluten inte varit förenliga med ellagen (respektive naturgaslagen) och

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (tredje elmarknadsdirektivet).

³ Artiklarna 35.4, 36.1 a och 37.6 a i elmarknadsdirektivet.

⁴ Se Vattenfalls kompletterande överklagande den 28 februari 2020, aktbil. 11 avsnitt F i förvaltningsrättens mål nr 9779-19.

⁵ Gasnätsverksamhet regleras i Sverige och i EU genom i princip motsvarande reglering som elnätsverksamhet genom naturgaslagen och gasmarknadsdirektivet, och det har i praxis slagits fast att ställningstaganden avseende beräkningen av rimlig avkastning för de olika regleringarna är vägledande för båda regleringarna, se Vattenfalls kompletterande överklagande den 28 februari 2020, avsnitt F.2.

den rimliga avkastning som ellagen (respektive naturgaslagen) föreskriver. Utifrån elmarknadsdirektivet, gasmarknadsdirektivet, EU-domstolens praxis, ellagen och naturgaslagen har förvaltningsdomstolarna bland annat fastställt att ett framåtblickande, långsiktigt och stabilt perspektiv ska användas när kalkylräntan bestäms enligt ellagen. Det har alltså utvecklats en klar och tydlig praxis för kalkylräntans beräkning.

9. Regeringen införde i juni 2018 den nya intäktsramsförordningen som Ei har tillämpat för aktuell tillsynsperiod. EU-domstolen har i en rad domar slagit fast att nationella regleringar liknande 17-26 §§ intäktsramsförordningen strider mot elmarknadsdirektivet. Redan 2009 slog EU-domstolen fast att det inte var tillåtet att inskränka tillsynsmyndigheternas befogenheter enligt direktivet genom regeringsföreskrifter.⁶ I och med EU-domstolens dom i mål C-718/18 som meddelades den 2 september 2021 ("Tysklandsdomen") kan det inte finnas något tvivel om att nationella regleringar liknande 17-26 §§ intäktsramsförordningen strider mot elmarknadsdirektivet. Att 17-26 §§ intäktsramsförordningen strider mot elmarknadsdirektivet tycks även Ei självt medge sedan Tysklandsdomen meddelades.⁷
10. Trots denna insikt har Ei i den senaste kompletteringen till Ei:s överklagande daterad den 27 oktober 2021 nu gjort gällande att 17-26 §§ intäktsramsförordningen ska tillämpas även om de strider mot elmarknadsdirektivet. Grunden som Ei gör gällande för denna nya inställning är att direktivets bestämmelser om tillsynsmyndigheternas oberoende och exklusiva befogenhet saknar direkt effekt och inte kan åberopas av elnätsföretagen i denna process eftersom de enligt Ei endast utgör "instruktioner för hur tillsynsmyndigheten ska organiseras, vilka mål som tillsynsmyndigheten ska ha och vilka uppgifter som tillsynsmyndigheterna är skyldiga att utföra".⁸
11. Ei vill således bortse från den tydliga och etablerade praxis som finns avseende ellagens innebörd och i stället tillämpa 17-26 §§ intäktsramsförordningen, trots att dessa strider mot både ellagen och elmarknadsdirektivet. I denna del hänvisar Ei bland annat till att den tyska tillsynsmyndigheten har ansett sig nödgad att tillämpa den tyska lagstiftningen under en övergångsperiod som en nödlösning, eftersom det annars skulle uppstå en rättslig "lucka" i avsaknad av andra tillämpliga bestämmelser om intäktsramens beräkning. Oaktat

⁶ C-474/08, Europeiska kommissionen mot Belgien. Förvaltningsrätten konstaterar i sin dom att Ei på samma sätt som den belgiska tillsynsmyndigheten är bunden av bestämmelserna i förordningen när myndigheten fastställer intäktsramarna, vilket innebär en otillåten inskränkning i Ei:s befogenheter och att direktivets krav på Ei:s oberoende inte uppfylls, se förvaltningsrättens dom i mål 9779-19 m.fl. ("Vattenfalldomen"), s. 29.

⁷ Se Ei:s komplettering till överklagandet, aktbil. 13, s. 5 i mål nr 1215-21.

⁸ Ei:s komplettering till överklagandet, aktbil. 13, s. 7.

självklarheten att Ei inte kan hänvisa till den tyska tillsynsmyndighetens agerande som grund för att fortsätta med en rättsstridig rättstillämpning måste det även påpekas att den rättsliga situationen i Sverige är fundamentalt olik den föreliggande situationen i Tyskland. I svensk lagstiftning finns redan en fungerande reglering för hur intäktsramarna ska bestämmas vars innebörd dessutom har fått en tydlig tolkning genom en etablerad praxis. Att Ei inte får tillämpa 17-26 §§ intäktsramsförordningen på grund av att bestämmelserna strider mot ellagen och elmarknadsdirektivet medför alltså inte att någon rättslig ”lucka” uppstår. Precis som förvaltningsrätten redan konstaterat innebär det endast att Ei ska fatta nya beslut i enlighet med ellagens bestämmelser, dvs. i enlighet med vad som är och varit gällande rätt vid tidigare tillsynsperioder och innan 17-26 §§ intäktsramsförordningen tillkom.

D. Det saknas skäl att inhämta ett förhandsavgörande

12. För att det ska finnas en möjlighet att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen enligt artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) behöver två förutsättningar vara uppfyllda; i) att det uppkommit en fråga som berör tolkningen av EU-rätt samt ii) att den nationella domstolen bedömer att det är nödvändigt med ett beslut i frågan från EU-domstolen för att kunna döma i saken.
13. Det kan noteras att det enbart är domstolar i sista instans som är skyldiga att inhämta ett förhandsavgörande när behov föreligger. Kammarrätten har alltså inte en sådan skyldighet.⁹ Det kan här dessutom noteras att domstolar i sista instans inte heller har en skyldighet att inhämta ett förhandsavgörande om den uppkomna frågan saknar relevans, den ifrågavarande EU-rättsliga bestämmelsen redan har blivit föremål för en tolkning från EU-domstolens sida eller att den korrekta tolkningen av EU-rätten är uppenbar.¹⁰
14. EU-domstolen har även slagit fast att domstolen saknar behörighet att svara på frågor som inte involverar en tolkning av EU-rätten som är *nödvändig för avgörandet* hos den nationella domstolen.¹¹ Vidare ankommer det på den nationella domstolen att pröva om en nationell åtgärd överensstämmer med EU-rätten.¹²

⁹ Se mål C-99/00, Lyckeskog.

¹⁰ Mål C-283/81, CILFIT.

¹¹ Se mål C-18/93, Corsica Ferries Italia Sri och Corpo dei piloti del porto di Genova. Se även Craig and De Búrca, EU-law, sjunde upplagan, s. 522.

¹² Jörgen Hettne mfl., EU-rättslig metod, andra upplagan, s. 314.

D.1. Det är inte nödvändigt att pröva intäktsramsförordningens förenlighet med elmarknadsdirektivet för att döma i målet

15. Ei påstår att frågan i målet är ”om det förhållande att ett direktiv [sannolikt] implementerats felaktigt vad gäller tillsynsmyndighetens oberoende också innebär att de nationella bestämmelserna om beräkning av intäktsramar inte får tillämpas, dvs vad rättsverkningarna är av ett felaktigt genomfört direktiv. Ska direktivets bestämmelser tillämpas direkt i stället för de nationella bestämmelserna, eller gäller nationell lagstiftning till dess att den ändrats.”¹³ Den centrala frågan i målet är dock om 17-26 §§ intäktsramsförordningen står i strid med ellagen och inte om direktivets bestämmelser ska tillämpas istället för ellagen. Först om kammarrätten skulle bedöma att bestämmelserna inte står i strid med ellagen kan det bli relevant för kammarrätten att pröva bestämmelsernas förenlighet med elmarknadsdirektivet och rättsverkningarna därav. Som utvecklas i det följande strider bestämmelserna mot ellagen, varför ett förhandsavgörande i fråga om direkt effekt inte är nödvändigt för att döma i målet.
16. Förvaltningsrätten har vid en lagprövning enligt 11 kap. 14 § regeringsformen (RF) korrekt konstaterat att 17-26 §§ intäktsramsförordningen strider mot ellagen. Förvaltningsrätten uttalade att ”för att intäktsramen ska ge en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med andra placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar förutsätts att beräkningen av kalkylräntan sker utifrån ett framåtblickande, långsiktigt och stabilt perspektiv på det sätt praxis har fastslagit följer av ellagen”. Förvaltningsrätten konstaterade att detta är ”särskilt tydligt vad gäller parametrarna riskfri ränta (19 § intäktsramsförordningen), inflation (24 § intäktsramsförordningen) och aktiemarknadsriskpremie (24 § intäktsramsförordningen)”. 17-26 §§ intäktsramsförordningen får därför inte tillämpas i målet. Förvaltningsrätten påpekade dessutom att det inte ingick någon särskild riskpremie i den formel som anges i bilagan om hur kalkylräntan ska beräknas.¹⁴ Förvaltningsrätten fann även att 17-26 §§ intäktsramsförordningen ändrade 5 kap. 1 § ellagen vad gäller avkastning på kapitalbasen, i strid med den formella lagkraftens princip enligt 8 kap. 18 § RF. Eftersom förvaltningsrätten korrekt bedömde att 17-26 §§ intäktsramsförordningen inte får tillämpas ska istället 5 kap. 1 § ellagen tillämpas i målen vid fastställande av kalkylräntan.
17. Detta innebär att kammarrätten ska fastställa förvaltningsrättens dom. Det är därför inte heller nödvändigt för kammarrätten att pröva om intäktsramsförordningen dessutom strider mot elmarknadsdirektivet, eller om elmarknadsdirektivets bestämmelser om

¹³ Eis komplettering till överklagandet, aktbil. 13, s. 5.

¹⁴ Vattenfalldomen, s. 15-17.

tillsynsmyndigheternas organisering och uppgifter har direkt effekt. Av detta följer att det saknas skäl för kammarrätten att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Här kan också noteras att förvaltningsrätten fann att det inte var aktuellt för domstolen att inhämta ett förhandsavgörande för att döma i målet.¹⁵

D.2. 17-26 §§ intäktsramsförordningen strider mot ellagen som införlivar elmarknadsdirektivet – varför förordningen inte ska tillämpas

18. Även om kammarrätten skulle finna att 17-26 §§ intäktsramsförordningen inte strider mot ellagen på den grund som angetts ovan, är nationella myndigheter och domstolar ändå förhindrade att tillämpa bestämmelserna då de står i strid med direktivets och ellagens krav på Ei:s oberoende samt Ei:s exklusiva befogenhet.
19. Ei och Tobias Bengtsson påstår att det krävs att direktivets bestämmelser har direkt effekt för att nationella bestämmelser som strider mot direktiv inte ska få tillämpas. Påståendet är varken korrekt i sig eller relevant i nu aktuellt mål.
20. Det framgår av artikel 288 FEUF att ett direktiv är bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås med direktivet, men att det överläts åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet.
21. Principen om EU-rättens företräde innebär att EU-rätten har företräde framför medlemsstaternas nationella rätt och ålägger samtliga myndigheter i medlemsstaterna att säkerställa unionsbestämmelsernas fulla verkan.¹⁶ Skyldigheten för medlemsstaterna att uppnå det åsyftade resultatet i ett direktiv åligger alltså alla myndigheter i en medlemsstat, även domstolarna. En nationell domstol är därför skyldig att, så långt det är möjligt, tolka den nationella rätten mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte så att dess resultat uppnås.¹⁷ Domstolen har att beakta hela den nationella rätten för att bedöma i vilken mån den kan tillämpas utan att det leder till ett resultat som strider mot vad som eftersträvas i ett direktiv.¹⁸ Nationell domstol kan vara skyldig, om så är nödvändigt, att underlåta att tillämpa nationella bestämmelser som i det enskilda fallet skulle leda till ett resultat som strider mot

¹⁵ Förvaltningsrätten har i Vattenfalldomen på s. 18 i fråga om intäktsramsförordningens förenlighet med EU-rätten hänvisat till domen mot Ellevio AB i mål nr 9850-19 m.fl. ("Elleviodomen"). Se s. 31-32 i fråga om inhämtande av förhandsavgörande.

¹⁶ Se mål C-261/20, Thelen Technopark Berlin, punkten 25.

¹⁷ Se mål C-14/83, von Colson, punkten 26 och C 462/99, Connect Austria, punkten 38.

¹⁸ Se de förenade målen C-397/01–C-403/01, Pfeiffer m.fl., punkten 115.

- direktivet. Detta när en underlåtenhet att tillämpa den bestämmelsen skulle innebära att den *nationella lagstiftningen* blir förenlig med unionsrätten.¹⁹
22. Bengtsson hänvisar i sitt utlåtande till EU-domstolens dom C-573/17 Poplawski och anför att ”EU-domstolen *klargjort att unionsrättens företrädare inte kan utsträckas till bestämmelser som saknar direkt effekt.*”²⁰. Av punkten 64 i det avgörandet framgår förvisso att återopandet av en bestämmelse som saknar direkt effekt inte i sig, och *enbart* med stöd av unionsrätten, kan leda till att en domstol i en medlemsstat underlåter att tillämpa en nationell bestämmelse. EU-domstolen har dock i ett nytt avgörande meddelat av stora avdelningen slagit fast att detta inte hindrar att en nationell domstol, med stöd av *nationell rätt*, lämnar en bestämmelse i nationell rätt utan avseende, när den strider mot en bestämmelse i unionsrätten som saknar direkt effekt.²¹
23. Svensk domstol har i 11 kap. 14 § RF lagstöd för att underlåta att tillämpa en förordning som strider mot lag (oberoende av om de införlivade direktivbestämmelserna har direkt effekt eller ej).
24. I svensk rätt införlivas elmarknadsdirektivet genom ellagen. Målet med elmarknadsdirektivet är att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för el.²² Direktivet syftar därför bland annat till att säkerställa att de nationella tillsynsmyndigheterna, vid utövandet av de befogenheter som är förbehållna dessa, fattar sina beslut fullständigt oberoende.²³
25. Kravet på tillsynsmyndighetens *oberoende* anges i artikel 35.4 och tillsynsmyndighetens *exklusiva befogenhet* uttrycks tydligt i artikel 37.1. Såvitt relevant för detta mål anges det särskilt i artiklarna 37.1 a och 37.6 a. Att medlemsstaterna inte får anta nationella regler som inskränker de nationella tillsynsmyndigheternas oberoende och exklusiva befogenheter har även slagits fast i EU-domstolens praxis.²⁴
26. Som förvaltningsrätten korrekt har bedömt strider 17-26 §§ intäktsramsförordningen mot elmarknadsdirektivets krav på att Ei ska fatta sina beslut på ett oberoende sätt och att Ei:s uppgifter inte får inskränkas.²⁵ 5 kap. 1 och 3 §§ ellagen genomför de aktuella bestämmelserna. Av 5 kap. 3 § ellagen framgår att det är Ei som ska besluta om intäktsram, helt i enlighet med nämnda direktivbestämmelser. Direktivets krav har alltså införlivats i

¹⁹ Se mål C-462/99, Connect Austria punkten 40 och C-254/16, Glencore Grain Hungary, punkten 35.

²⁰ Alktbil. 17, s. 7.

²¹ Se C-261-20, Thelen Technopark Berlin, punkten 33.

²² Se skäl 62.

²³ Se artikel 1 och skäl 1 samt 34 i tredje elmarknadsdirektivet samt Tysklandsdomen punkten 19.

²⁴ Se Tysklandsdomen respektive mål C-767/19 punkterna 102–104.

²⁵ Se Vattenfalldomen, s. 19. Förvaltningsrätten gör i denna fråga samma bedömning som i mål 9850-19 m.fl.

ellagen. Detta framgår även tydligt av förarbetena till ellagen när tredje elmarknadsdirektivet införlivades. Rörande artikel 37.6 a uttalade regeringen att *”Kraven i elmarknadsdirektivet innebär att det inte längre finns något utrymme för att regeringen fastställer intäktsramen. För att direktivet ska anses vara korrekt genomfört måste ansvaret för att fastställa intäktsramen ligga på nätmyndigheten även när det gäller stamnätet”*. För att säkerställa Ei:s befogenhet ändrades bland annat 5 kap. 3 § genom tillägget *”Nätmyndigheten”*.²⁶

27. 17-26 §§ intäktsramsförordningen innebär därför en sådan otillåten inskränkning av Ei:s oberoende och uppgifter som även följer av ellagen. Kammarrätten ska därför, även på denna grund, efter en normprövning enligt 11 kap. 14 § RF, inte tillämpa 17-26 §§ intäktsramsförordningen utan tillämpa 5 kap. 1 och 3 §§ ellagen och på så sätt säkerställa dels Ei:s exklusiva befogenhet att fatta beslut om beräkning av intäktsram, dels myndighetens oberoende och därigenom ge EU-rätten fullt genomslag i målen.
28. Genom bemyndigandet i 5 kap. 8 § ellagen ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer viss befogenhet att meddela föreskrifter om beräkningen av kalkylräntan. Förvaltningsrätten har bedömt att bemyndigandet i sig inte strider mot elmarknadsdirektivets krav på tillsynsmyndighetens oberoende och att tillsynsmyndighetens uppgifter inte får inskränkas, däremot att 17-26 §§ intäktsramsförordningen gjorde det.²⁷ Förvaltningsrätten har alltså bedömt att regeringen tillämpat bemyndigandet på ett felaktigt sätt. Med andra ord går 17-26 §§ intäktsramsförordningen utöver den befogenhet som lagstiftaren har gett regeringen i 5 kap. 8 § ellagen, eftersom de strider mot aktuella krav i direktivet. Även på denna grund strider 17-26 §§ intäktsramsförordningen mot ellagen, varför kammarrätten inte ska tillämpa bestämmelserna.
29. Vattenfall vill här särskilt betona att det alltså inte är fråga om att kammarrätten ska underlåta att tillämpa nationell bestämmelse och istället direkt tillämpa en EU-rättsakt. Som ovan nämnts är situationen inte heller lik den i Tyskland där ett åsidosättande av nationell bestämmelse skulle innebära en rättslig ”lucka” i avsaknad av andra tillämpliga bestämmelser om intäktsramens beräkning. Vid åsidosättande av 17-26 §§ intäktsramsförordningen ska istället ellagen tillämpas. Frågan om bestämmelserna i elmarknadsdirektivet har direkt effekt eller inte är därför inte relevant, varför det saknas skäl att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Även av dessa skäl ska alltså kammarrätten fastställa förvaltningsrättens dom.

²⁶ Prop. 2010/11:70 s. 125, se även författningskommentaren s. 260.

²⁷ Se Ellevidomen, s. 31.

30. **Elmarknadsdirektivets bestämmelser om tillsynsmyndigheternas oberoende och exklusiva befogenheter har direkt effekt**

31. Som redogjorts för ovan är det inte relevant att inhämta ett förhandsavgörande i fråga om direkt effekt för de aktuella bestämmelserna i elmarknadsdirektivet om den nationella tillsynsmyndighetens oberoende och de uppgifter som är förbehållna denna.²⁸ Skulle kammarrätten ändå bedöma att 17-26 §§ intäktsramsförordningen inte strider mot ellagen på någon av de ovan anförda grunderna och att det krävs direkt effekt av bestämmelserna i direktivet för att 17-26 §§ intäktsramsförordningen ska kunna åsidosättas av nationell domstol, så har bestämmelserna under alla förhållanden direkt effekt.

32. Bestämmelserna i direktivet innebär ett precist och ovillkorat förbud för medlemsstaterna att inskränka den nationella tillsynsmyndighetens exklusiva befogenhet att fastställa tarifferna eller metoderna för deras beräkning. Aktuella direktivbestämmelser innebär därför en skyldighet för medlemsstaterna som kan åberopas av enskild inför nationell domstol.²⁹

33. Vattenfall ansluter sig härvid till vad Ellevio har anfört i mål nr 1220-21, 1221-21 och 1222-21.

34. Sammanfattningsvis finns inget behov av att klargöra dessa frågor genom ett inhämtande av förhandsavgörande.

E. Den fortsatta handläggningen m.m.

35. Som framgår ovan motsätter sig Vattenfall att kammarrätten inhämtar ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Vattenfalls inställning är att målens handläggning ska fortsätta skyndsamt för att processerna ska kunna komma till avslut snarast möjligt.

36. Vattenfall vill återigen påpeka den speciella tidsaspekt som gör sig gällande i dessa mål som avser elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2020-2023.³⁰ Tillsynsperioden är nu inne på år tre av totalt fyra år. Den ytterligare tidsutdräkt som ett förhandsavgörande

²⁸ Se artiklarna 35.4, 37.1 a och 37.6 a i det tredje elmarknadsdirektivet.

²⁹ Här kan noteras att även Tobias Bengtsson i sitt rättsutlåtande anför att artikel 37.6 a punkten 6 kan ha direkt effekt.

³⁰ Se 5 kap. 29 § ellagen och Vattenfalls yttrande av den 21 maj 2021, aktbil. 6, s. 1.

skulle innebära medför stora svårigheter för elnätsföretagens möjligheter att planera sin verksamhet.

37. Den nuvarande elnätsregleringen medför dessutom en överhängande risk för att elnätsföretagen inte erhåller de intäktsramar som elnätsföretagen har rätt till enligt ellagen och som är nödvändiga för elnätsföretagens möjligheter att investera i elnäten. Vår tids största samhällsfråga är klimatet och investeringarna är av yttersta vikt för att klara energiomställningen från fossila energikällor till el. En fördröjning av processerna innebär att stora värden riskerar att gå förlorade som medför allvarliga konsekvenser för samhället i stort.
38. Vattenfall har för närvarande inte förelagts att yttra sig avseende något annat än Ei:s begäran om förhandsavgörande, vilket Vattenfall har gjort ovan. Vattenfall kan dock inte undgå att notera att Ei till grund för det nya andrahandsyrkandet (som inte varit föremål för prövning i förvaltningsrätten) åberopar att elmarknadsdirektivets bestämmelser har direkt effekt, trots att myndigheten i samma skrift korrekt påpekat att endast enskilda kan åberopa direkt effekt av direktivbestämmelser som inte införlivats i nationell rätt (eller som införlivats felaktigt). Direkt effekt kan aldrig åberopas av en myndighet gentemot en enskild.

Som ovan,

Linda Landén

Emma Sandler